

TASAVVUF SOHBETLERİ BAKIŞ EKSİKLİĞİ

ŞEMSETTİN KESER

Rivayet edilir ki, Cenab-ı Allah, peygamberlerinden birine şöyle vahyetti: "Kuluma bela verdim. Belayı kaldırmam için bana dua etti, ben de duaya icabette gecikince, beni şikâyet etti. Dedim ki: Ey kulum, kendisiyle sana merhamet edeceğim bir şeyden dolayı sana nasıl acıyabilirim?" Bir kimse üzerinden Allah'ın lütfunun kesildiğini zannederse, bu akli, tabii ve şer'i konulardaki bakış eksikliğinden kaynaklanmaktadır.

AKLİ BAKIŞ NOKSANLIĞI ŞUDUR

Hiçbir bela yoktur ki akıl, ondan daha büyüğünün olduğuna hükmetmesin. Bütün dünyevi belaların bir kafirde toplandığını, ahirette cehennem ehlinin en büyük azabı göreceğini farzetsek, o yine de lütfu uğramış sayılır. Çünkü Allah daha fazlasıyla azap etmeye kadirdir.

TABİİ BAKIŞ NOKSANINA GELİNCE:

Her beyanın içerisinde bir hayır, bir lütf vardır. Çünkü o bela kendi nevi içinde eksiktir. Mesela Allah korusun, cüzam hastalığına müptela bir insan, kör bir kimse gibi değildir. Bu iki hastalığın zengin ve fakir bir kimsede olması da aynı değildir. Bununla birlikte insan dinini muhafaza ettikten sonra, bütün bu hastalıkların önemi yoktur.

FIKHİ OLAN BAKIŞ NOKSANINA GELİNCE;

Resulullah SAV efendimiz şöyle buyurmuştur: "Allah Teala bir kulu severse, onu belaya uğratar. Kul, belaya sabreder, rıza gösterirse, Allah onu seçip tercih ettiği kullarından eyler". Allah belanın elemi azaltmak için, imtihan edenin kendisi olduğunu bildirmiştir. Şu itibarla ki Allah'ın bütün fiilleri

güzeldir. Allah seni güzel işler yapmaya alıştırılmıştır.

SAYILAR

Kırk (40) sayısı kemal ifade ettiği için;

Bakara suresi 51. ayetinde ifade edilmiştir. Çünkü sayılar; birler, onlar, yüzler ve binler olmak üzere dört basamak olup Allah Teala'nın bildirdiği üzeri (Bakara 2/196) "on" sayısı kâmil bir sayıdır. Kırk sayısı on sayısının dört katı olduğu için kemalin üst derecesine ulaşmıştır. Bu süre aynı zamanda Hz. Adem'in çamurunun hazırlanış süresidir. Nitekim Allah Teala bir hadis-i kutsi de buyurmuştur: "Adem'in çamurunu iki elimle kırk sabah yoğurdum." Kırk sayısında başka sayılarda bulunmayan bir özellik ve tılsım vardır.

Efendimiz SAV insanın yaratılışını anlatırken, anne karnında kırk gün nutfе, kırk gün aleka olarak kaldığını bildirmekle kırkın bu özelliğini göstermiştir. Cismani tılsımın ruh hazinesi ile birleşmesi kırk ile olduğu gibi, ruhun kemale ermesi kırk ile olur. (Muhtelif hadislerde geçtiği üzere bu kırk gün veya kırk yaş olabilir) "Allah'ın öteden beri süreğelen kanunu budur" (Fetih 48/23), "Allah'ın kanununda bir değişiklik bulamazsın" (Fatır 35/33)

HZ. MUSANIN FIKHİNDA OLANLAR

Rivayet göre, günah işleyenlerin öldürülmesi, İsrailoğulları'na Allah tarafından verilmiş ağır cezalardandır. Onlar için günah işleyen azanın kesilmesi, mabed dışında ibadet edememek, sudan başka bir şeyle temizlenememek, teyemmüm edememek,

oruçlu iken akşam uyuduktan sonra bir daha yemek yiyememek , her günaha karşılık bir helalin haram kılınması, mallarının dörtte birini zekat olarak vermek, gece işlenen günahın sabah kapılarına yazılması gibi cezalar da vardı.,

Rivayetlere göre, İsrailoğulları namaz kılarken yünden bir elbise giyer, ellerini boyunlarını bağlarlardı. Niceleri de boyunlarına bağladıkları zincirleri , bir direğe bağlarlar, böylece kendilerini ibadete adarlardı. Peygamber Efendimizin ümmetinden lütuf olarak bu tür zor şeyler kaldırılmıştır.

İSRAİLOĞULLARINDAN SEÇKİN YETMİŞ KİŞİ,

Hız. Musa Tur Dağı'nda iken buzağıya tapma şeklinde yoldan çıkan kavmi içinden yetmiş kişiyi seçip Tur Dağı'na getirmesini Allah Teala emredince Hız. Musa bu seçkin yetmiş kişiyi yanına aldı ve Tur Dağı'na Hak Teâlâ'ya tevbelarini arz etmek üzere istenilen yere geldiler. Hak Teala, Hız. Musa ile konuşurken şunları yap, bunları yapma şekilde emir ve nehiyleri duydular. Bu kimseler Allah'ı görmek için ısrar ettiler. Hız. Musa'ya diyeceklerini deyince hepsi yıldırıma çarpıp bir gün ve gece boyunca ölü kaldılar. Hepsı ölünce Hız. Musa ağlamaya başladı. "İlahi tevbelari kabul edilsin ve bana şahid olsunlar diye İsrailoğulları'ndan yetmiş kişi seçip getirdim. Onların bu seçkinleri burada helak oldu. Dönünce onlara ne derim? Eğer sen isteseydin bugünden önce yetmiş kişiyi de diğer buzağıya

tapanlarla helak edebilirdin? İçimizdeki ahmaklar yüzünden bizi de helak eder misin?"

Hak Teala, yetmiş kişiyi diriltip ruhlarını geriverdi. Hız. Musa bunların tevbelarinin kabul edilmesini istedi. Ancak kabul edilmedi, çünkü tevbelari ancak kendilerini öldürürlerse kabul olunacaktı.

İnsanın hakikat alemine muttali olması için nefsi emmaresini öldürmesi gereklidir. İmam Kuşeyri nefsi öldürmekle yapılan tevbenin Muhammed ümmeti için gerekli olduğunu, ancak İsrailoğulları kendi canlarına kıyarken, bizim içimizdeki nefsi manen öldürmemizle tevbenin gerçekleşeceğini söylemektedir. Bu hususta ilk adım Allah için insanın nefsinden sıyrılıp rabbine yönelmesidir.. İnsan İsrailoğulları'nın tövbesinin bizimkinden daha zor olduğunu zannedebilir. Ancak durum zannedildiği gibi değildir. Zira onlar nefislerini bir kez öldürüp kurtulabilirler. Bu ümmetin seçkinleri ise nefislerini her an öldürürler. Nitekim bir şair şöyle der: Ölüp de istirahatata kavuşan ölü değildir. Asıl ölü yaşayan ölülerdir.

Sünnetullah odur ki Allah bir kulla ihtiyarı arasına girerse ; Allah'ın o kulu için seçtiği şey, kulun kendisi için seçtiğinden daha iyi olur. Et-Tenvir isimli bir eserde şöyle denilmiştir: "Allah seni bir işe sokarsa sana yardım eder. Eğer sen kendi tercihinle bir iş yaparsan, seni nefsinle baş başa bırakır. Bu

yüzden Allah'ın sana verdiği nimetlere nankörlük etme.

Adamın biri çölde giderken çok susamıştı. Nihayet bir kuyuya geldi, içindeki su yükselip , kuyunun başına kadar ulaştı. Adam başını semaya çevirip dedi ki: "Allah'ım bilirim ki sen güçlüsün. Ben bu nimete güç yetiremem. Keşke bana beni tokatlayan sonra da bir içimlik su veren bir bedevi lütfetseydin. Bu benim için daha hayırlı olurdu. Bilirim ki bu nimetin içinde bir cihetle tuzağın saklıdır"

İSRAİLOĞULLARINA VERİLEN NİMETLER

Hak Teala'nın İsrailoğullarına verdiği nimetler çeşitlidir.

1-) Hz. Musa gibi bir lider ve peygamber gönderip onlara Baş etmesi ve Mucizelerle Firavun'u çaresiz etmesi,

2-) Hz. Musa'nın liderliğinde Kızıldeniz'den yol açıp İsrailoğulları'nın Firavun'un askeri takibinden kurtarması ve Firavun'un tüm takipçi askerlerinin Firavun ile Kızıldeniz'de boğulması,

3-) Hak Teala'nın içinde emir ve yasakları olan TEVRAT kitabını indirmesi

4- Buzağıya tapmalarından dolayı tevbe etmeleri ve affedilmeleri

6-Buzağıya tapmalarından dolayı, halkın seçkinlerinden yetmiş kişiyi Hak Teala'ya götürüp tevbe etmeleri gerekirken, Hz. Musa ile Hak Teala arasındaki konuşmaları duymalarına rağmen Hak Teala'yı görmek şeklinde edebe aykırı istemleri üzerine, yıldırım çarpıp öldükten sonra onları yeniden diriltmesi,

7-) Tih sahrasında güneşten koruyucu bulutların onları gölgelemesi.

8-) İsrailoğulları'nın çöl ortamından geçip bolluk içinde nimetlerin bulunduğu Kudüs'e girmeleri. Verilen nimetler içinde "*Terencebin yahut Menn*" denilen yağ ile karıştırılmış petek balına benzer kar şeklinde yiyecektir. Bunu yemekten bıkınca et istediler. Bildircin eti ile kudret helvası mevcuttu. Bir öğünlik almaları emredildi. Cumartesi ibadet

günleri olduğu için bu nimetler gelmiyordu. Cuma günü iki günlük ihtiyaçlarını almakta idiler.

TAUN VE HUMMA

Taun hastalığı İsrailoğullarına verilen bir cezadır. Bir saatte 24.000 kişi ölmüştür, Yetmiş bin kişi ölünceye kadar devam etmiştir.

Hadis-i şerifte buyrulmuştur: "Cibril bana humma ve taunu getirdi. Hummayı Medine'ye bıraktım, taunu Şam' a gönderdim. Taundan ölen mümin şehit olup kabir fitnesinden emin olur.

Hadis-i Şerifte " Taun ümmetim için şehadet ve rahmet, kafirler için pis bir azaptır (Müsned V,81)

Bir başka Hadis-i şerifte : "Ümmetimin yok oluşu yaralama ve taun ile olacaktır" buyrulmuştur. Sahabiler : Ya Resulallah taunu anladık ama yaralama nedir? diye sorunca Efendimiz: Cinlerden olan düşmanlarınızın sizi yaralamasıdır. Böyle ölen herkes şehit olur"

Peygamber Efendimiz ," Cinlerin karnın alt tarafından , bazı damarları dürttükleri ve buralarda deve uru gibi bir şeyler çıktığını" haber vermiştir (Müsnet ııı 437)

İbni Mesud şöyle demiştir. Taun ondan kaçana da kaçmayana da fitnedir. Kaçan, "kaçtığım için kurtuldum" der. Kaçmayan da "kaçmadığım için ölüyorum" der.

BELALAR VE SEBEBLERİ

Efendimiz SAV buyurmuştur: "Tartılar eksik yapılıncı yağmur kesilir, zina çoğalıncı öldürmeler çoğalır, yalan çoğalıncı anarşi ve kargaşa artar."(Münziri, Tergib,III,452)

Bunun hikmeti şudur: Zina nesli yok etmektir. Zira veledi zina hükmen helak olmuştur. Suçun cezası kendi cinsinden olacağı için zinanın cezası ölümlerin artmasıdır. Aynı şekilde alışverişte tartıyı eksik tutmak , yağmurun kesilmesiyle cezalandırılır ki bu ,insanların rızkını azaltır. Yalan ise insanlar arasında düşmanlık ve ayrılık meydana getirir. Yalan kargaşa , fitne ve şuur bulanıklığı ile cezalandırılır Bu günahların işlendiği yerdeki belalar herkesi kapsar. Bu tür belaların

yaygınlaşması şeytanın yandaşlarına ceza , müminlere ise rahmet ve şehitlik vesile olur. Çünkü ölüm Müslümanlar için bir hediye, fasıklar için musibettir.

HASTALIKLARA KARŞI DAVRANIŞ ÇEŞİTLERİ

İnsanlar çeşit çeşittir. Dolayısıyla hastalıkların varlığı halinde farklı davranış sergilemek gerekir.:

Sülukun başlangıcında olan ilim avamın, hasta olduklarında sebeplere sarılması vaciptir. Sülukun ortasında olanlara tevekkül etmek daha iyidir. Kemale eren kimselere gelince onların hallerini herhangi bir duruma hasretmek doğru olmaz. Onlar için tevekkül de sebeplere sarılmakta aynıdır. Mesnevi şerifte şöyle gelmiştir:

Ortalığı karıştıracak şeyden sakınmak hayırlıdır. Sen yürü git Hakk'a tevekkül et, çünkü tevekkül çok güzeldir. Ey şiddet ve hiddet sahibi, sana kaya ile vurun mukabele etme! Ta ki hükmü kaza seninle inatla kavgaya tutuşmasın. Hükmü kazaya teslimiyette ölü gibi olmak gerekir. Ta ki Alemlerin Rabbi'nden zahmet ve sıkıntı gelmesin.

Bir şair şöyle demiştir:

Ey aldanan kişi, geç kalmadan tevbe et, zira Karun gibi olsan ölüm gelecektir. Aristo veremden, Sokrat felçten öldü. Eflatun akciğer kanserinden, Calinus karın ağrısından.

İmamı Şafi (ra) demiştir ki : "Taun hastalığını tedavi edecek en güzel şey, tesbihtir. Zira Allah'ı zikretmek , cezayı ve azabı kaldırır. Cenab-ı Allah şöyle buyurmuştur: "Eğer Yunus (as) Allah'ı tesbih edenlerden olmasa idi , insanların tekrar dirileceği kıyamet gününe kadar balığın karnında kalırdı" (Saffat 37/142-143) Peygamber efendimize çokça salavat getirmek de böyledir. Ancak bu söylenenlerin müessir olabilmesi için zahiri ve batını şartlarına riayet etmek gerekir. Çünkü çok zikir ve salat ü selamın huzuru ilahide şefaathı olmadığı açıktır. Mesnevi de şöyle denilmiştir:

Eğer sen, duada kendini iyi tutmazsan, var git, safa ehli kişilerden dua iste! Gönlü hata

ve gınahtan temiz olanın duası ta makam-i Zülcelal'e ulaşır. Benliksiz dua diğerlerinden başkadır. Onun duası iki cihan sultanı Hakk'ın duasıdır. Çünkü benliksiz dua eden "Fenaya erdiğinden konuşan Hak'tır. O'nun duası da kabulü de hepsi Hak'tandır .Gözünü aç ve böyle insanları bulmaya çalış, Dikkat et ve bela gelmeden böylelerini ganimet bil,

YAĞMUR ÜZERİNE

İbni Mesud'dan rivayet edilen bir hadiste: "Hiçbir sene diğer bir seneye göre daha yağmurlu değildir. Lakin bir toplum günah işlediğinde Allah onların yağmurunu başka bir topluluğa verir. İnsanların tümü isyan içinde bulunursa Allah yağmuru çöllere yağdırır"

Haccac zamanında bir kuraklık olmuş, aylar boyunca bir damla yağmur düşmemişti. İçlerinden birisi dedi ki: "Eğer bugüne kadar gayrimüekked olan ikindi namazının sünnetini ve yatsının ilk sünnetini terketmemiş kimse çıkarda dua ederse Allah yağmur verecektir. Bunun üzerine araştırdılar, aranan vasıfta birini bulamadılar.

MOLLA FENARİ (DUA ÜZERİNE)

Molla Fenari hazretleri Fatiha tefsirinde şöyle demektedir." Duanın kabul edilmesi için dua ederken , Allah'a doğru bir şekilde yönelmek önemli bir şarttır. Mesela bir kimse Zeydi çağırdığını iddia ettiği halde, zihninden başka biri geçiyorsa, kendisine cevap verilmediğinden başkalarını suçlamasın. Ancak nefisini suçlasın. İşte insan kadir-i mutlak olan Allah'a dua ediyorum, zannıyla o anda kendine galip olan düşüncelerle meşgul olursa, aslında o'na dua etmemiş sayılır"

TEVHİD KELİMESİ

Lailaheillallah kelimesi on iki harftir. Hz. Musa asası ile sert bir kayaya vurduğunda on iki pınar fişkırmıştır. (Bakara 60).İnsanda Tevhid esasını kalbine vurursa taştan sert hale gelmiş kalbinden hikmet sularının fişkıracağı on iki pınar açılır. Her bir harften bir pınar kaynar. Yine insanın zahiri beş duyusu, batını beş duyusu ile kalp ve nefis on iki sıfat eder. Bu organlardan her birinin kelimeyi tevhidin her bir harfine ait bir meşrep ve özellik vardır. Kimi

kaynaklar soğuk ve tatlı, kimisi tuzludur. Nefis, kuruntu ve şehvet pınarlarına koşar. Kalp takva ve taat pınarlarından içer. Ruh ise keşf, müşahade ve hakaik pınarlarından dökülen ilahi sırlara rağbet eder. İlahi sıfatların tecelli kaseleriyle marifetin hayat suyundan içer. Bunu onlara Rableri içirir, içlerini temizler, ıslah eder.

MERCİMEK YEMEĞİ

Peygamberimiz tatlı ve balı sever, soğuk tatlı su içer, salihlerin yiyeceği olan mercimek ve zeytinyağı yerd. Bir hadiste şöyle buyurulmuştur: "Mercimek yemeğini yiyiniz. Zira o mübarek ve mukaddestir, kalbi inceltir, gözyaşını çoğaltır. Sonuncusu İsa b. Meryem olmak üzere yetmiş peygamber ona devam etmiştir.

Ömer b. Abdülaziz, bir gün ekmekle yağ bir gün mercimek, bir gün de et yerd.

ZAMAN GELECEK

Ahmet b. Hanbel'in Muvatta'da İbn Mesud (ra) 'ın birine şöyle dediği yazılıdır. "Sen şimdi öyle bir zamanda bulunuyorsun ki fakihleri çok, okuyucuları azdır. Kur'an'ın hadleri muhafaza ediliyor, lakin harfleri zayı oluyor. İsteyen az, veren çok. Namazı uzatıyorlar, hutbeyi kısaltıyorlar, heva ve heveslerinden önce amellerini ızhar ediyorlar. Fakat insanlara öyle bir zaman gelecek ki , fukahası az , kurrası çok olacak. Kur'an harfleri bellenecek, kanunları unutulacak. İsteyen çok veren az olacak. Hutbeyi uzatacaklar, namazı kısaltacaklar, amellerinden önce heva ve heveslerini ızhar edecekler"

BİRBİRİNE BİTİŞİK ÜÇ AYET

Denilmiştir ki : Üç ayet, üç ayete bitişik olarak inmiştir. Bunlardan biri eksik olursa , diğerleri kabul olmaz. Bunlar da sırasıyla: "Allah'a ve Resul'üne itaat edin,"(Maide 5/92), " Bana ve ebeveynine itaat etmeni..."(Lokman 91/14), Namazı dosdoğru kılın, zekatı da verin"(Bakara 2/83) ayetleridir.

Hak Teâlâ ana babaya itaati kendine itaata eş tutmuştur. Ana-babaya ihsan, onlara iyi muamele , hürmet, emirlerine itaat, sevdiklerini ziyaret ve öldükten sonra bağışlanmalarına duadır.

Sa'di Şirazi der ki:

Nice seneler senin üzerinden gelip geçmiştir./Sen, babanın türbesi canibine (hayrına) ne yaptın? / Ki kendi oğlundan hayır ve hasenat bekliyorsun? / Sen babana ne yaptınsa oğlunda sana aynını yapacaktır.

